

PLANTA+

НАУКА, ПРАКТИКА ТА ОСВІТА

SCIENCE, PRACTICE AND EDUCATION

23 січня 2026 р.
м. Київ, Україна

January 23, 2026
Kyiv, Ukraine

Том 2
Volume 2

20
26

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Мінарченко В. М., доктор біологічних наук, професор

Карпюк У. В., доктор фармацевтичних наук, професор

Махиня Л. М., кандидат біологічних наук, доцент

Підченко В. Т., кандидат фармацевтичних наук, доцент

Чолак І. С., кандидат фармацевтичних наук, доцент

Ковальська Н. П., кандидат фармацевтичних наук, доцент

Ольшанський І. Г., кандидат біологічних наук

PLANTA+. НАУКА, ПРАКТИКА ТА ОСВІТА: матеріали VI науково-практичної конференції з міжнародною участю (Київ, 23 січня 2026 р.). Київ: Паливода А. В., 2026. Т.2. 295 с.

ISBN 978-966-437-888-5.

Збірник містить матеріали VI Науково-практичної конференції з міжнародною участю «PLANTA+. НАУКА, ПРАКТИКА ТА ОСВІТА». У збірнику опубліковано результати наукових досліджень провідних вчених України та іноземних фахівців з питань фітохімічного аналізу, стандартизації лікарської рослинної сировини, інтродукції, ресурсознавства лікарських рослин. Висвітлено питання технології та аналізу лікарських засобів рослинного походження, дієтичних добавок, лікувально-профілактичних та косметичних засобів. представлені фармакологічні дослідження з питань безпечності та застосування у клінічній практиці лікарських засобів рослинного походження. Розглянуто проблеми модернізації навчального процесу та орієнтації на дистанційне навчання у закладах освіти.

Матеріали представляють інтерес і можуть бути корисними для широкого кола наукових та науково-педагогічних працівників наукових установ, закладів вищої освіти фармацевтичного, медичного, біологічного профілю, докторантів, аспірантів, студентів, співробітників фармацевтичних підприємств та громадських організацій.

Друкується в авторській редакції. відповідальність за достовірність наданого для видання матеріалу несуть автори одноосібно. Будь-яке відтворення тексту без згоди авторів забороняється. Матеріали пройшли антиплагіатну перевірку за допомогою програмного забезпечення Strikeplagiarism.

ISBN 978-966-437-888-5.

© Національний медичний університет
імені О. О. Богомольця, 2026

© Колектив авторів, 2026

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ЗАЛУЧЕННЯ ФАРМАЦЕВТІВ ДО НАДАННЯ ПЕРШОЇ ДОМЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ: ОГЛЯД МОДЕЛЕЙ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ УКРАЇНИ

Баранник Д.С., Рафальська Я.Д.

Національний медичний університет імені О.О. Богомольця

м. Київ, Україна

yaroslava.rafalska@nmu.ua

Ключові слова: фармацевт, перша домедична допомога, аптека, невідкладні стани, екстрена допомога, фармацевтичні послуги, міжнародний досвід.

Вступ. Аптечні заклади у багатьох країнах розглядаються як найбільш доступна точка первинного звернення населення, де пацієнт отримує швидку консультацію, первинну оцінку ризиків і, за потреби, скерування до інших рівнів медичної допомоги. На тлі зростання навантаження на служби невідкладної допомоги, старіння населення та підвищення ролі самодопомоги/взаємодопомоги, актуалізується питання участі фармацевтів у наданні першої домедичної допомоги (ПДД): від базових дій і безпечного скерування до участі в екстрених громадських програмах. У міжнародних документах наголошується на важливості інтеграції фармацевтичного сектору до планування готовності та реагування в надзвичайних ситуаціях, зокрема через стандарти компетентностей та міжсекторальну взаємодію.

Матеріали та методи. Проведено огляд і порівняльний аналіз відкритих джерел: нормативно-організаційних описів державних/професійних програм, рекомендацій профільних організацій та наукових/аналітичних публікацій. Використано методи аналізу і синтезу, системний та порівняльний підходи, а також узагальнення результатів для обґрунтування можливостей адаптації міжнародного досвіду до умов фармацевтичної практики в Україні.

Результати та їх обговорення. У Шотландії діє сервіс NHS Pharmacy First Scotland, який дозволяє пацієнтам звертатися до команди аптеки для допомоги при поширених станах; фармацевтична команда надає консультацію, лікування в межах сервісу або скеровує до інших фахівців/служб за потреби. Така модель формує у фармацевта практичну роль «першої ланки» оцінки звернення і прийняття рішення щодо маршруту пацієнта [1].

В Англії на рівні організації фармацевтичних послуг розвивається Pharmacy First (через національні сервісні описи та FAQ для аптек), що підкріплює функцію аптек у веденні певних клінічних станів та стандартизованому скеруванні. Хоча «Pharmacy First» не є синонімом домедичної допомоги, у практиці він створює стандартизовані алгоритми дій, культуру швидкої оцінки «червоних прапорців» та безпечний маршрут пацієнта – тобто ключові компоненти системної готовності аптек до невідкладних звернень [2].

Австралійський підхід демонструє, що професійні організації можуть масштабувати навчання аптечного персоналу для кризових ситуацій. Зокрема, професійна асоціація фармацевтів Pharmaceutical Society of Australia (PSA) підтримує програми Mental Health First Aid (MHFA) для фармацевтів і персоналу

аптек, орієнтовані на розпізнавання кризових станів і надання первинної допомоги/підтримки з подальшим скеруванням. Окремо підкреслюється роль фармацевтів у реагуванні на надзвичайні ситуації та катастрофи; в австралійських публікаціях узагальнюються можливі ролі фармацевта на етапах підготовки/відповіді/відновлення. Приклад Австралії показує, що «перша допомога» для фармацевта може включати не лише фізичні стани (травми тощо), а й психологічні кризи, що є практично значущим для аптек як місця частих звернень населення [3].

У США вагомим прикладом «екстреної» ролі аптек є розширення доступу до налоксону – препарату, який може врятувати життя при передозуванні опіоїдами. Підкреслюється можливість розширення доступу через standing orders у аптеках та інші канали, що прямо пов'язує фармацевтичний сектор із запобіганням смертям від передозувань. Аналітичні огляди політик штатів фіксують, що standing orders/protocol orders та інші механізми дозволяють аптекам відпускати налоксон без індивідуального рецепта, зменшуючи бар'єри доступу в екстреній ситуації [4].

Таким чином, міжнародний досвід підтверджує потенціал фармацевтів як доступних фахівців первинного реагування, залучення яких до надання першої домедичної допомоги за умов належної підготовки та нормативного врегулювання є перспективним напрямом розвитку фармацевтичної практики в Україні.

Висновки. Аналіз міжнародного досвіду засвідчує доцільність залучення фармацевтів до надання першої домедичної допомоги як важливої складової системи первинного реагування на невідкладні стани. Встановлено, що ефективність такої участі забезпечується за умов наявності стандартизованої підготовки фармацевтів, чітко визначених алгоритмів дій в аптечних закладах та нормативного регулювання меж професійної відповідальності. Адаптація відповідних підходів в Україні може сприяти підвищенню доступності домедичної допомоги, покращенню взаємодії аптек з екстреними службами та зміцненню ролі фармацевта у системі громадського здоров'я.

Перелік посилань:

1. Community Pharmacy Scotland. NHS Pharmacy First Scotland. URL: <https://www.cps.scot/nhs-pharmacy-first-scotland>
2. Community Pharmacy England. Pharmacy First service – FAQs. URL: <https://cpe.org.uk/national-pharmacy-services/advanced-services/pharmacy-first-service/pharmacy-first-service-faqs>
3. Pharmaceutical Society of Australia. Mental Health First Aid training for pharmacists and pharmacy staff. URL: <https://www.psa.org.au/mental-health-first-aid-training-for-pharmacists-and-pharmacy-staff-south-australia/>
4. Reverse Opioid Overdose to Prevent Death. URL: <https://www.cdc.gov/overdose-prevention/reversing-overdose/index.html>